

3. ZÁVĚR

Dějiny ve filmu jsme psali s vírou, že se nestanou jen jednou z dlouhé řady knih, jež učitelé v průběhu praxe projdou rukama. Neděláme si přitom iluze, že by si naše kniha získala čtenáře poutavým stylem, zábavností či snad napětím. Vkládáme ovšem důvěru v její informační hodnotu a praktickou použitelnost. Rádi bychom, aby se *Dějiny ve filmu* v tomto ohledu podobaly ohmataným kuchařským knihám, které nalezneme snad v každé kuchyni. Kuchařku sice nikdo nečte důkladně od začátku až do konce, ale majitel se k ní často a s důvěrou vrací, aby našel inspiraci či z knihy vyčetl, jak má postupovat při přípravě konkrétního pokrmu. Doufáme, že by tato didaktická příručka, která se zaměřuje na modernizaci a zefektivnění dějepisné výuky, mohla obdobně sloužit ve škole. Snad se naše přání neukáže jako zcela naivní a samolibé.

Film představuje pro mládež médium, jemuž mohou jiné způsoby podání historie co do atraktivit jen stěží konkurovat. Žáci s ním mají bohatou zkušenost, neboť je pevnou součástí jejich každodennosti. Právě z těchto důvodů můžeme film využít jako efektivní nástroj k naplnění vzdělávacích cílů, které se zaměřují na rozvoj dovedností a kultivaci historického vědomí našich žáků. Můžeme přitom posílit i tradiční cíle dějepisného vzdělávání (založené na zapamatování faktů a jejich reprodukci), byť jsme se je v knize snažili mnohovrstevnatě překračovat směrem k tomu, aby žáci historii též porozuměli. Film se jeví jako vhodný nástroj právě pro modelování poznávacích situací, které žákům zprostředkují dějiny jako problém otevřený k řešení. Pokud se žáci setkávají s historií v podobě pramenů (stop minulosti), pak jejich poznávací úsilí přirozeně směřuje k rozvoji analytických a interpretačních dovedností. Vytvářejí si potřebný kritický odstup nejen

od konkrétních filmových obrazů minulosti, ale od každého zaujatého výkladu historie, s nímž se ve veřejném prostoru mohou setkat. Výuka založená na práci s filmem rozvíjí jejich historickou gramotnost.

Film nemá v procesu dějepisného vzdělávání výlučnou roli. Představuje pouze jeden z mnoha typů pramenů, které může učitel ve výuce využít (vedle fotografie, tradičního textu či svědectví pamětníka). Pokud na film přesto klademe důraz, vycházíme z předpokladu, že filmové médium je žákům blízké a snadno zaujme jejich pozornost. Považujeme film za vhodný nástroj pro otevření výuky, zaujetí pozornosti a formulaci problémových otázek. Filmový obraz je pro žáky povětšinou srozumitelnější než textový pramen, neboť je založen na vizuálním zprostředkování, oslovuje smysly a vzbuzuje emoce. Postupujeme v duchu pedagogických zásad Jana Amose Komenského od blízkého k vzdálenému, tedy od filmu k textu. Prostřednictvím filmové historie otevíráme prostor pro práci s dalšími prameny, které kladou na žáky větší nároky.

Vyzkoušené recepty a dobré kuchařky se prosazují samy, nezávisle na těch, kteří je sepsali do knih. Ani my nemáme v tomto smyslu autorské ambice. Většina dobrých nápadů vznikala v interakci s žáky a v neposlední řadě se na nich podíleli též spolupracující učitelé, kteří s filmovými prameny tvůrčím způsobem pracovali. Doufáme, že si v *Dějínách ve filmu* každý přijde na své a že alespoň některé z navržených postupů v každodenní realitě školní výuky obstojí.